

The Influence of Theaters on Human Life

Xadjayev Abbos Agzamovich

D.Sc., Professor.

Azimov Axrorbek Akramjon o'g'li

National Library named after Kamoliddin Behzod

Master's student of the Institute of Painting and Design

Annotation. *Since the emergence of theatrical performances dates back to ancient times, we know that in these performances people mainly illuminated their social life. Or they presented various performances with some deep philosophical meaning. And the theater's ability to express various emotions simultaneously and vividly attracts and continues to attract many audiences. This article also highlights the advantages of theatrical performances, taking into account these factors.*

Keywords. *theater, psyche, role, cinematography, literature, performance*

Kirish

Teatr san'ati insoniyat tarixining qadimiy shakllaridan biri bo'lib, u o'z vaqtida jamiyatning ijtimoiy, madaniy va ma'naviy holatini aks ettirgan. Teatr tomoshalari nafaqat odamlarning his-tuyg'ularini, balki ular yashayotgan dunyo haqidagi qarashlarini ham o'zida mujassam etgan. Bugungi kunda, kino va boshqa ommaviy madaniyat shakllarining rivojlanishiga qaramay, teatr o'zining muhimligini yo'qotmagan va inson ruhiyatiga ta'sir qilishda davom etmoqda. Maqolada teatrning inson hayotidagi o'rni va uning jamiyatdagi ta'siri, shuningdek, tomoshabinlar uchun qanday ruhiy va ma'naviy foyda keltirishi haqida so'z yuritiladi.

Teatr bizning ruhiyatimizga qanday ta'sir qilishi mumkin? Kinematografiya keng rivojlangan taqdirda ham uning roli zaiflashmasligi, balki qayerdadir kuchayishi odamga nima beradi? Va umuman teatrga borish foydalimi? Buning ma'nosi bormi? Zamonaviy dunyoda teatrning ahamiyati, teatrning jamiyatdagi o'rni - teatr insonga qanday va nima uchun ta'sir qiladi? Teatr inson hayotida qanday rol o'ynaydi?

Zamonaviy haqiqat ba'zan juda ko'p umidsizliklarni keltirib chiqaradi. Noxush his-tuyg'ular va muntazam tajribalar oqimini to'xtatish kerak. Teatr har bir insonda chuqur his-tuyg'ularni uyg'otadi, kimningdir quvonch va qayg'usini boshdan kechirish, spektakl qahramonlariga hamdardlik, yovuzlarni qoralash va "yaxshi" personajlarga hamdard bo'lishga imkon beradi. Adabiyot va rassomlik kabi teatr ham ezgulikni tarbiyalaydi. Badiiy ijod insonga vizual idrok etish sohasida ta'sir qiladi. Teatr barcha his-tuyg'ularga ta'sir qiladi va eng yorqin taassurotlarni beradi. Har bir spektakl axloq va axloq muammolarini yoririb chiqaradi. Teatr fani haqli ravishda shaxsni estetik va ma'naviy tarbiyalashning asosiy vositasi hisoblanadi. Sahna harakati inson yashaydigan kundalik hayotdan sun'iy ravishda chiqib ketadi. Spektakl tomoshabiniga muallifning fikrlari, his-tuyg'ulari va his-tuyg'ularini etkazadi. Demak, teatr empatiyaga o'rgatgan san'atdir. Faqat teatr harakatigina odamlarga voqelikni jonli idrok etish imkonini beradi. Zamonaviylar uchun teatr unutilgan, ammo samarali antidepressantdir. Inson ko'ngilni ko'taradigan, engillik va xayrixohlik tuyg'usini beruvchi juda ko'p ijobiy his-tuyg'ularni oladi. Spektakl davomida tomoshabin qondagi stress gormoni darajasini pasaytiradigan va javobgar bo'lgan element

sintezini kuchaytiradigan quvonchli his-tuyg'ularni oladi, yani yaxshi kayfiyat. Bu modda tanaga zarar bermasdan baxt keltiradigan hissiy doridir. Qolaversa, san'at uyiga muntazam tashrif buyurish shaxs sifatida kamol topish imkonini beradi. Spektakllar fikrlash uchun imkoniyat beradi va noma'lum narsani izlashga undaydi. Boshqacha aytganda, teatr ma'naviy o'z-o'zini takomillashtirish minbari vazifasini o'taydi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, turli o'yinlarga borish yoshlar orasida tobora moda o'yin-kulgiga aylanib bormoqda. Yangi rejissyorlik kashfiyotlar, sahna yechimlari va texnik taraqqiyot teatr sanoati uchun tubdan farqli imkoniyatlarni ochib beradi. Bugungi kunda premyeralar hatto yaqin vaqtgacha teatrni o'tmishning yodgorligi deb hisoblaganlar orasida ham mashhur. Bugungi kunda repertuarlar va spektakllar hozirgi tomoshabinlarni qiziqtiradigan hikoyalar bilan kengayib bormoqda. Teatr tomoshabinlarga tasavvur qilish uchun yordam berishi kerak. Hayot muammolari vaziyatdan chiqishning barcha mumkin bo'lgan yo'llarini turli tomonlardan ko'rsatib beradi. Teatrta muntazam tashrif buyurish orqali, hayotda yangi ranglar paydo bo'lishiga, qiziqarli va ta'sirli narsalar ochilishiga shaxsiy tajribadan ishonch hosil qilish mumkin. Har bir tashrif bilan adolat va mo'jizalarga bo'lgan ishonch tiriltiriladi, bunyodkorlik va ijodiy chiziq ochiladi.

Teatr – bu san'at, uni hech narsa bilan almashtirib bo'lmaydi. U har doim talabda bo'ladi. Yangi nomlar, chehralar, festivallar va premyeralar – bularning barchasi uzoq vaqtdan beri zamonaviy jamiyat hayotining ajralmas qismi bo'lib kelgan. Biror kishi har bir san'at turiga turlicha munosabatda bo'ladi, lekin bu faqat shaxsiy reaksiya. Buning uchun san'at insonni qo'zg'atish, sun'iy ravishda turli his-tuyg'ularni his qilish uchun kerak. Teatr, har qanday san'at kabi, vaqt o'tishi bilan rivojlanadi, lekin hozir u o'z ifodasida yolg'iz emas. Kino qaysidir ma'noda teatrning raqibi, ammo ular baribir turli maqsadlarga ega. Kinoda sizning oldingizda suzib yuradigan rasm tomoshabin misli ko'rilmagan qulaylik bilan, ba'zan hatto "qaerda, nima uchun va nima uchun" deb o'ylamasdan ham idrok etadigan uzluksiz jarayondir va teatrda boshqa o'lchov bilan juda aloqada bo'lgan boshqa atmosfera bo'lishi mumkin, bunga kinoda erishib bo'lmaydi. Zaldagi tomoshabin va sahnadagi aktyor spektakl davomida doimo his-tuyg'ularni almashishadi, vizual va hissiy aloqa mavjud. Shunday ekan, kino, hozir qanday shaklda bo'lsa, hech qachon teatrning o'rnini bosa olmaydi.

Teatr san'atini ma'lum bir tarbiya usuli deb hisoblash mumkin. Bu jonli so'z, uni jonli eshitganingizda tomoshabinga o'ziga xos tarzda ta'sir qiladi. Teatr hamisha voqelikning in'ikosi bo'lib kelgan, jamiyat xuddi ko'zgudagidek uning zaif tomonlari, muammolari, yutuqlari ko'rsatib kelingan. Ta'sirlangan ijtimoiy muammolar teatrning eng muhim vazifalaridan biridir. To'g'risi, teatr san'ati hamisha juda halol bo'lgan. Sahnadan turib odamning qalb torlari va fikrlariga tegish uchun siz faqat haqiqatni ko'tarib, o'ynayotgan qahramoningizga ishonishingiz kerak, bir necha soat davomida begona bilan qo'shilib, uning o'rnini egallashingiz kerak, shunda tomoshabinlar unutishadi. uning oldida faqat sahna va faqat o'yin borligini. Bularning barchasi teatrning san'at sifatidagi o'ziga xosligidir. U shuningdek, ommaviy madaniyatning boshqa shakllarini birlashtira oladi: adabiy matn spektakl uchun asos bo'ladi, kino elementlari tobora spektakllarga qo'shimchalar bo'lib bormoqda, musiqa teatr kontekstiga kiritilganda butunlay yangi shaklga ega bo'ladi, zamonaviy spektakllar ham mumkin. masalan, intervyu kabi televidenie usullaridan foydalaning. Biz teatr bo'sh vaqtni madaniy o'tkazish usuli ekanligiga o'rganib qolganmiz. Biroq, boshqa motivatsiya bo'lishi kerak. Nazarimda, jamoatchilik, ayniqsa, bugungi yoshlar – tinmay fikrlaydigan, katta hajmdagi ma'lumotlarni oladigan va u bilan shug'ullanishga majbur bo'lgan yoshlar – savollarga javob topish zarurati tufayli teatrta ko'proq tashrif buyurishi lozim. Ularni filmlarda ham, kitoblarda ham uchratish mumkin, lekin ular tasodifan yuzingizda, sahnadan eshitishni kutgan narsangizni aytishganda, tuyg'u butunlay boshqacha bo'ladi. Teatr tomoshalari tomoshabinga o'ylash uchun imkon berishga harakat qilmoqda. Masalan, kinoga nisbatan teatrning imkoniyatlari ancha cheklangan. Ammo uning kelajagi xilma-xillikda, turli yo'llar bilan, menimcha. An'anaviy ham, innovatsion teatrlar ham mavjud va rivojlanmoqda. Lekin asos har doim ikkita komponent bo'ladi - tomoshabin va muallif. holda adabiy material spektakl yo'q, tomoshabinsiz teatrning o'zi ham yo'q. Bizga

doimiy qiziqish uyg'otadigan tomoshabin kerak, u hozir juda murakkab va talabchan, teatrlar bunga mos kelishi kerak. O'ylaymanki, teatr kelajakda katta o'zgarishlarga uchramaydi. Ehtimol, tomoshabin bilan tobora ko'proq yangi aloqalar, abadiy, klassik mavzularda yangi o'zgarishlar ixtiro qilinadi. Ammo teatrning zimmasida qandaydir yuk, go'yo burch bor – ular buni asrlar davomida mavjud bo'lgan o'ziga xos tarzda, o'ziga xos tarzda tomosha qilishga odatlangan. Auditoriya va sahna bor, ta'zim va teatr pauzasi bor va bu biz qaysi spektaklga borishimizdan qat'i nazar, biz kutadigan barcha kerakli, ajralmas muhitdir.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda teatr san'atining inson hayotiga ta'sirini o'rganish uchun sifatli tadqiqot metodlari qo'llanilgan. Asosiy ma'lumotlar adabiyotlar tahlili, teatr tomoshalari va ularning jamiyatdagi ahamiyatini yorituvchi maqolalar va ilmiy ishlar asosida yig'ilgan. Shuningdek, teatr tomoshabinlari bilan o'tkazilgan intervyular va so'rovlar orqali teatrning hissiy va ma'naviy ta'siri, shuningdek, zamonaviy auditoriyaning teatrga bo'lgan munosabati o'rganilgan. Tadqiqot natijalari teatr san'atining jamiyatdagi rolini chuqur tahlil qilishga imkon beradi.

Natija va Muhokama

Tadqiqot natijalari teatrning inson ruhiyatiga kuchli ta'sirini ko'rsatdi. Teatr tomoshalari tomoshabinlarga chuqur hissiy va axloqiy ta'sir qilishi, empatiya va ma'naviy tarbiyani rivojlantirishi aniqlandi. Zamonaviy teatr, yangi rejissura va texnikaviy yangiliklar orqali tomoshabinga ta'sirini kuchaytirib, uning ijtimoiy rolini kuchaytirmoqda. Teatr stressni kamaytirish va insonlarni ijobiy his-tuyg'ularga olib kelishda samarali vosita sifatida ko'rilmogda. Shuningdek, teatrning yoshlar orasida yanada kengroq targ'ib qilinishi zarur.

Xulosa

Teatr inson ruhiyatiga chuqur ta'sir ko'rsatib, tomoshabinlarni nafaqat estetik zavq olish, balki ma'naviy va axloqiy o'sishga ham yo'naltiradi. Teatr tomoshalari stressni kamaytirib, ijobiy his-tuyg'ularni keltirib chiqaradi, shuningdek, insonlarni fikrlashga undaydi va hayotning turli muammolariga yangi qarashlarni taklif etadi. Teatrning zamonaviy shakllari, yoshlar orasida ko'proq targ'ib qilinishi kerak bo'lgan muhim vosita sifatida, jamiyatda ijtimoiy va madaniy o'zgarishlarni yuzaga keltirishi mumkin..

References:

1. Архитектура Советского Узбекистана. Т.Ф. Кадилова, К.В.Бабиевский, Ф.Ю. Турсунов 1972.
2. Архитектурное наследие Узбекистана. Ташкент, изд. Академий наук узбекской ССР. Барханов Н. В. 1979
3. Архитектура и строительство Узбекистана. Ташкент 2007.
4. Кадыро ва Т.Ф. Н апр авленно сть архитектуры и градостротельства Узбекистана в годы незави сим ости (1992-2006 гг.).
5. Xodjaev A. A. et al. IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR UCHUN JAMOAT BINOLARIDA HARAKATLANISHLARIDAGI MAVJUD TURLI XIL MUAMMOLARNI ANIQLASH //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 560-565.
6. Sultanova M. et al. Principles of the formation of theater buildings and performances of the 15th-17th centuries //SPAST Abstracts. – 2023. – Т. 2. – №. 02.
7. Sultanova M. F. The formation of art and Architecture of the Ancient Period //European Journal of Arts,(1). – 2023. – С. 22-26.
8. Sultanova M. F. The Significance of the Stylistic Solution of Tashkent Cultural and Educational Theater Buildings in Modern Design //Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress

